

Što smo naučili

- projekti u okviru Školskog preventivnog programa -

Split, 10.10.2013.

Priredile:
Marica Garmaz, prof. psih.
OŠ Stjepan Ivičević, Makarska
mr.spec. Vedrana Ždero
OŠ Stobreč

Obilježja sveobuhvatnih preventivnih programa*

- **istovremeno** usmjerenje na mentalno, emocionalno, socijalno i tjelesno zdravlje, a ne na samo jedan ishod,
- temeljenost na **razvojno** prikladnim, **postupnim** uputama i vođenju (poučavanju),
- jačanje **kompetencija** koje cilja na kognitivne, emocionalne i ponašajne vještine i vrijednosti učenika,

*prema Weissberg i Shriver, 1996.

- učinkovito poučavanje uz korištenje metoda kojima se osigurava **aktivno sudjelovanje** učenika, te ističe pozitivno ponašanje,
- postojanje **višerazinskih** intervencija u kojima sudjeluju sva okruženja (npr. za školu: vršnjaci, roditelji, škola i članovi zajednice stvaraju okruženje učenja)
- **sustavna** javna politika na višim administrativnim razinama

ŠKOLSKI PREVENTIVNI PROGRAM

ključne točke:

- osposobljavanje učitelja – nositelji “kvalitetne škole”
- afirmacija uspješnog roditeljstva
- osmišljavanje slobodnog vremena učenika
- specifično obrazovanje učenika
- učenje socijalnih vještina
- diskretni zaštitni personalni postupak za rizične učenike
- razred kao terapijska zajednica

Škola i ŠPP danas

- procesi u društvu - procesi u školi
- Što donosi "kultura narcizma"? – fenomen sve prisutniji u obliku poremećaja, ali i ponašanja koja se doživljavaju društveno prihvatljivima
- Sva ugoda mora doći odmah i bez napora. Ako nema zabave – dosada. Školsko znanje – bez sjaja i svjetla reflektora.
- pritisak količine i brzine - nedostatak vremena i prostora za proradu, za igru, za stvaranje

Škola kao okruženje

- Osobni razvoj djeteta određen je modelima **identifikacije** u njegovom okruženju – osobni modeli i modeli međuljudskih odnosa, modeli razmišljanja, osjećanja i ponašanja
- Zdrav razvoj ovisi u velikoj mjeri o **dostupnosti** primjerenih (zdravih) modela.
- Škola je u svakom svom aspektu potencijalno okruženje za **rast, razvoj i terapiju.**

Škola kao okruženje (2)

- učitelji/stručni suradnici i ravnatelj kao **ključni modeli** – zrelo funkcioniranje
- Zdrav razvoj zahtijeva uspostavljanje **jasnih i čvrstih dobro primjerenih granica** unutar kojih se odvijaju transakcije i razvija osjećaj pripadanja, povjerenja i identiteta.

Škola kao okruženje (3)

- Djeca razvijaju osjećaj identiteta i pripadanja u sigurnoj školi, u kojoj djelatnici čine relativno blisku, međusobno podržavajuću skupinu, koja može kontrolirati vlastite granice, a ravnatelj može s povjerenjem delegirati zadaće i odgovornosti na djelatnike
- Kao i roditelji, učitelji i ravnatelji koji ne mogu ispunjavati svoje funkcije skrivaju svoje nesposobnosti, s pomoću popustljivosti, nedostatka autoriteta ili rigidnošću (nespremnost za promjene).

ŠKOLSKI PREVENTIVNI PROGRAM

- nužnost - **integralni** dio odgojno-obrazovnog procesa (života i rada škole)
- školski sustav mora imati **autonomiju** u kreiranju odgojno-obrazovnih preventivnih programa
- **odgovornost** – “*Ne okrivljivati druge za vlastite pogreške i propuste!*”

Primjer: projekt PRETEŽNO VEDRO

- ostvaren **u okviru ŠPP-a** svake škole – sudionice u projektu
- **temeljen na procjeni potreba pojedine škole:** potreba za poticanjem emocionalnog razvoja i socijalnih vještina djece i mladih, veća stopa depresivnih poremećaja u društvu uz spuštanje dobne granice te posredno, potreba za osvješćivanjem važnosti emocionalne kompetentnosti učitelja
- **razvijanje autentičnih zamisli pojedinih škola:** temi mentalnog zdravlja, prvenstveno razumijevanju emocija, pristčalo se na mladima primjeren i time blizak način, korištenjem multimedije – raznolikost aktivnosti (fokus grupe, male grupe, kreativne radionice, video uradak, perfomansi, web škole, pismeno i likovno izražavanje...)

Primjer (2):

- **uvažavanje resursa škole:**
svaka je škola prema svojim mogućnostima odabirala i provodila različite oblike kreativnih aktivnosti, broj učitelja i učenika sudionika nije bio zadan
- **škola bira partnere i vanjske suradnike:** međusektorska suradnja 5 institucija i multidisciplinarni pristup u projektu – poticanje novih ideja u međusobnim susretima
- suradnja ostvarena s **lokalnom zajednicom** (fotograf, lokalni dužnosnici, mediji...)

Primjer (3):

Projekt je bio usmjeren na **opću populaciju učenika**, ali je njegova posebna vrijednost što je omogućio obogaćivanje **diskretnog personalnog pristupa učenicima s posebnim potrebama**:

- nadareni učenici čija je darovitost prepoznata i vrednovana
- nadareni učenici čija je darovitost maskirana
- učenici s razvojnim teškoćama
- učenici s posebnim rizikom

Primjer (4):

U projekt uključeni:

- učenica s rizičnim obrascem ponašanja (iz rizične obitelji)
- hiperaktivni učenik u konfliktu s razrednicom
- pedagoški deprivirani učenik s teškoćama učenja
- učenici s individualiziranim pristupom

“Nikad mi nije bilo ovako dobro u školi!”,

“Evo da i ja jednom radim nešto u 8 sati ujutro ...”

“Ovo je bila jedna od rijetkih prilika da mogu pokazati svoje emocije u školi, a da me pri tome potiču odrasli.”

Neka zapažanja

- **izlazak škole u vanjski svijet**, priznanja (u okviru škole i izvan škole, javno putem medija, javnog predstavljanja projekta i obilježavanja značajnih datuma) - omogućavaju uvid u kvalitetu i količinu učinjenog (doprinos **samovrednovanju i samopoštovanju**)
- škola postaje „in“- približava se trendovima (mediji, majice, tisak, bedževi...)

Neka zapažanja (2)

Izazovi u realizaciji projekta:

- neizbjježno traži veći angažman djelatnika škole / otežava i olakšava suradnju
- ograničeni materijalni resursi škole – moguće kompenzirati kroz suradnju

Neka zapažanja (3)

- **dilema**: radionice za sve učenike ili aktivnosti za one kod kojih uspijemo potaknuti motivaciju (bilo za sadržaj, bilo za oblik aktivnosti) ?
- **Diskretni personalni zaštitni postupak** - na diskretan način ohrabruje, motivira i gradi samopouzdanje i samopoštovanje učenika s teškoćama prilagodbe / u riziku - učitelji, nastavnici, razrednici, stručni suradnici- **najveće mogućnosti**

Neka zapažanja (3)

- edukacija ? - zasićenost količinom znanja i informacija
- drugi oblici: podrška, supervizija, otvorena učionica (*peer opservacija*)
- razvijanje kulture partnerskih odnosa nasuprot odnosa moći
- usmjeriti se na dobre strane, tražiti i raditi s resursima i kod učitelja i kod učenika

Neka zapažanja (4)

Rad kroz projekte pruža priliku za:

- slobodu izbora kod učenika i učitelja
- njegovanje atmosfere sigurnosti, prihvaćanja i povjerenja
- ravnopravnost kroz uvažavanje osobnosti sudionika, uz jasne granice u preuzimanju odgovornosti i obveza
- poticanje novih ideja
- **optimizam !**

Dobar recept nije sve!

- prihvatimo ono što možemo
- sačuvajmo vlastite snage!
- izbor: formalizam ili sloboda stvaranja

Literatura:

1. Sakoman, S. (2009.) Školski programi prevencije ovisnosti. Zagreb: AZOO
2. Vlada RH Ured za suzbijanje zlouporabe droga (2010.) Nacionalni program prevencije ovisnosti za djecu i mlade u odgojno-obrazovnom sustavu, te djecu i mlade u sustavu socijalne skrbi 2010. – 2014.
3. Božičević, V., Brlas, S. i Gulin, M., (ur.) (2012.) Priručnik za psihološku djelatnost u zaštiti i promicanju mentalnog zdravlja. Virovitica: Zavod za javno zdravstvo „Sveti Rok“.
4. Szur, R. i Miller, S. (ur.) (1991.) Extending Horizons. Psychoanalytic Psychotherapy with Children, Adolescents and Families. London: Karnac Books.

Hvala!

***Marica Garmaz, prof. psih.
mr.spec. Vedrana Ždero***